

ארץ ישראל זיכרון זהות ושייכות

רקע למורה על היחידה

היחידה עוסקת בבירור משמעות הקשר של היחיד והעם לארץ ישראל מתוך החיים כאן והדילמות שהם יוצרים. היא בוחנת שאלות כמו: כיצד לשלב בין חיים בארץ, זיקה לאומית-יהודית מלאה, ומעורבות בתרבות העולמית; מהן המחויבויות והבחירות הנדרשות; מה המשמעות של להיות חלק מעם בארץ בעידן המודרני. התלמידים יחשפו לדמויות, מקורות וסיפורים ספרותיים והיסטוריים שממחישים את הקשר לארץ ומציגים עמדות שונות ביחס לזהות משלבת, מחויבות אישית וזיקה קולקטיבית.

השאלה המניעה

האם הזיקה שלנו למקום נובעת מהקשר היסטורי, אמוני ומסורתי או מעצם מגורינו כאן בצד משפחה, חברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו?

מטרות היחידה

מטרות פדגוגיות:

- עידוד חשיבה ביקורתית על זהות יהודית-ישראלית
- חיבור בין טקסטים מקראיים, היסטוריים וספרותיים לבין שאלות זהות עכשוויות
- פיתוח יכולת ניתוח והבנה של דילמות חיים בארץ

מטרות תחומיות:

- מורשת והיסטוריה: חקר הקשר ההיסטורי והתרבותי בין העם לארץ
- ספרות: הבנת ייצוגים ספרותיים של אהבת הארץ וזיקה לזהות

מטרות בין-תחומיות:

- חיבור בין ידע היסטורי, תרבותי וזהותי לפעולה ערכית

מטרות ערכיות:

- טיפוח מחויבות אישית וקהילתית
- טיפוח כבוד לזיקה הייחודית לארץ ולשונות התרבותית

מטרות מיומנויות:

- קריאה פרשנית והבנת טקסטים
- ניתוח עמדות, זיהוי קולות שונים
- כתיבה רפלקטיבית ודיאלוגית
- ניסוח טיעונים והבעת עמדה מנומקת

מפת היחידה

השאלה המניעה

האם הזיקה שלנו למקום נובעת מהקשר היסטורי, אמוני ומסורתי או מעצם מגורינו כאן בצד משפחה, חברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו?

ידע ומקורות

מהו בית ומהו זיכרון?

שורשים וזיקה היסטורית

הבית הוא כאן ועכשיו

הזיקה לארץ ישראל נארגת מתוך שלושה חוטים שלובים: קשר היסטורי-אמוני המחבר בין העם למקומו לאורך הדורות, חיים יומיומיים כאן, לצד משפחה, חברים וקהילה, שהופכים את הארץ לבית ממשי, ושאיפה להיות חלק מתרבות עולמית מבלי לאבד את הייחוד. היחידה מזמינה לבחון דרך דמויות, מקורות ספרותיים וסיפורים היסטוריים מה פירוש להיות נאמן לעם ולארץ בעידן שבו הגבולות בין שייכות מקומית לאוניברסלית נדחפים כל הזמן.

דיון בשאלה המניעה

הדילמה הגדולה

שיא הדיון הדיאלקטי ביחידה. אנו משתמשים ב"פרשת אוגנדה" כמעבדה חיה לבחינת המתח בין שתי הנקודות המבט שלמדנו.

נקודת מבט ב'

זהות יהודית-ישראלית נובעת מעצם מגורינו בארץ לצד משפחה וחברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו.

נקודת מבט א'

זהות יהודית-ישראלית מתגבשת מתוך חיים בארץ. הארץ היא בית ממשי, לא רק זיכרון.

בנתיבי זהות – מסע בין עבר להווה

סיכום והצגת תוצר אישי

סיכום התובנות מהיחידה

הבית הוא כאן ועכשיו

מטרות השיעור

ערכים	מיומנות	תוכן
טיפול מחויבות אישית למרחב שבו אנו חיים וחזוק תחושת השייכות הקהילתית	ניתוח שיר מודרני, הבחנה בין זיקה היסטורית לזיקה קולקטיבית- חברתית, פיתוח מיומנות של כתיבה רפלקטיבית	הבנת נקודת מבט ב': הזהות היהודית-ישראלית נובעת מעצם המגורים בארץ, מהחיבור למשפחה ולחברים ומהמציאות המשותפת והאחריות להיטיב בה

מבנה השיעור

1 פתיחה (10 דקות)

דרכי הוראה	
סבב מליאה: "3 דברים שמרגישים לי 'בית' בארץ"	
מיומנויות	מוקדי לימוד
	מה הופך מקום ל"בית"? מעבר מרעיונות מופשטים לחוויות מוחשיות: נוף, שפה, חברים, טעמים
תוצר לשלב זה	
השתתפות בשיח	

2 גוף השיעור (25 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

- "שלום לך ארץ נהדרת" (מילים: אילן גולדהירש) | [מילות השיר](#)
- [עמוס עוז - שמירת הטבע](#)
- [תמיר היימן - 'טנק בניה', מלחמת לבנון השנייה](#)

דרכי הוראה	
קריאה מודרכת, עבודה בקבוצות קטנות על השפעות על הזהות	
מיומנויות	מוקדי לימוד
ניתוח שיר מודרני, הבחנה בין זיקה היסטורית לזיקה קולקטיבית-חברתית	ניתוח השיר "שלום לך ארץ נהדרת" / סיפור 'טנק בניה' במלחמת לבנון השנייה דיון בזיקה שאינה נובעת רק מעבר היסטורי אלא מהיומיום המשותף
תוצר לשלב זה	
שאלות מנחות לדיון בכיתה: 1. השיר מתאר "ריח של אדמה" ו"חברים שמסביבי". האם אלו נתונים הסטוריים או תחושות של "כאן ועכשיו"? 2. כיצד התחושה של "כאן אני מרגיש בבית" משפיעה על הרצון שלנו להשקיע בחברה הישראלית? 3. השוו בין "נקודת מבט א'" (לומדים את ההיסטוריה כדי להבין את הזהות) לבין "נקודת מבט ב'" (הזהות נוצרת מתוך המפגש עם האנשים במציאות הנוכחית). איזו עמדה קרובה יותר ללבכם?	

3 סיכום השיעור (10 דקות)

דרכי הוראה	
כתיבה עצמאית במחברת/כרטיס	
מיומנויות	מוקדי לימוד
פיתוח מיומנות של כתיבה רפלקטיבית	רפלקציה אישית: "המשמעות שלי כאן" - כתיבת מכתב קצר או פתק לעצמי
תוצר לשלב זה	
תגובה לא פורמלית בכתב	

ספריית תוכן ומקורות

- ["שלום לך ארץ נהדרת" \(מילים: אילן גולדהירש\)](#) | [מילות השיר](#)
- [עמוס עוז - שמירת הטבע](#)
- [תמיר היימן - 'טנק בניה', מלחמת לבנון השנייה](#)